

Naročnina znaša mesečno 25.— Din,
za inozemstvo 40.— Din.

Uredništvo:

Ljubljana: Knaflijeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 440.
Celje: Kocenova ul. 3. Telefon št. 190.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifi.

JUTRO

Upravištvo: Ljubljana, Prešernova
ulica 54. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Prešer-
nova ulica 4. — Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošti: Ljubljana št. 11.842; Praha št. 78.180;
Wien št. 105.241.

Anglija za popolno odpravo podmornic

**Plenarna seja pomorske razorožitvene konference —
Angleški mornariški minister za odpravo podmornic
— Francija in Italija samo za omejitve uporabe**

London, 11. februarja. AA. Davi se je sestal v Saint Jameski palači javno plenarna seja pomorske razorožitvene konference, ki je razpravljala o vprašanju podmornic. Stanje podmorskih bojnih sil petih držav, ki so zastopane na konferenci, je naslednje: Zedinjene države imajo 122 podmornic, v gradnji 5, skupno 127; Francija 52, v gradnji 47, skupno 99 podmornic; Japonska 64 podmornic, v gradnji 7, skupno 71 podmornic; britski imperij 53 podmornic, v gradnji 10, tri nove podmornice so v gradbenem načrtu, skupno 57.

Angleško stališče

Plenarni seji je predsedoval ministrski predsednik Macdonald. V imenu Anglije je govoril prvi lord admiraltete Alexander, ki je v svojih izjavah zastopal angleško stališče, naj se podmornice popolnoma odpravijo. Naglašal je, da zahteva Anglija po popolni odpravi podmornic ni nova. Vse angleške vlade so vedno zahtevale, naj se podmornice izločijo iz pomorskih gradbenih programov. To stališče je zastopala Anglija na washingtonski konferenci in pozneje po premirju 1918, ko so se zastopniki držav še živo spominjali bridkih izkušenj prve vojne, v kateri so se rabile podmornice v toliki meri. Človeštvo še vedno ni pozabilo grozot pomorske vojne, ki je v nasprotju z vojnim pravom in z diktati človeštva, kakor je svoječasno izjavil lord Balfour.

Zaradi tega, je nadaljeval govornik, ni nespametno zahtevati ukrepov, da se prepreči ponovitev takih dogodkov, preden premine sedanja generacija, ki jih je izkusila, in preden nastopi nova generacija, ki nima takih direktnih izkušenj.

Znano mu je, da so nekatere države, zastopane na konferenci, proti popolni odpravi podmornic. Angleška delegacija poimenuje njihovo stališče tako, da potrebujejo podmornice zgolj v obrambne svrhe.

Nadalje je govoril Alexander o defenzivnem značaju podmornic. Poudaril je, da je skušala Anglija v minuli vojni uporabiti podmornice za obrežno obrambo. Kljub vsem naporom se je ta poizkus ponesrečil in angleška obrežna mesta so utrpela velike gnetine in človeške žrtve. Vzrok temu ni bil daleč.

Obramba važnih obrežnih točk proti nenadnim napadom brzih ladij je v temi in v megli nenavadno težavna in tudi podmornice ne morejo v takih primerih veliko storiti. Če so podmornice na površju, niso nič hitreje od torpedovk z majhno hitrostjo. Pod vodo so pa podmornice slepe ali pa vidijo zelo malo.

Zato smo mnenja, da podmornice niso glede na velike gradbene stroške posebno primerne za obrežno obrambo. Podmornice so uporabne in so se tudi rabile za velike ofenzivne operacije. Angleška podmornica lahko pokaže mnogo primerov, v katerih so se podmornice z uspehom uporabile v ofenzivnih akcijah v ozkih morjih in lukah. Nedvomno potrdijo lahko tudi druge države to dejstvo.

Govornik je nadaljeval, da noče govoriti o odvratni vojni podmornic proti trgovskim ladjam, ko pogosto zaradi pomanjkanja rešilnih čolnov ni bilo mogoče rešiti potnikov in posadke. Katera teh obsežnih operacij, je vzkliknil govornik, ni bila napadalnega značaja?

Kaj ne bo hranitev teh ladij tvorila nevarnosti, da bodo podmornice orožje v rokah brezobzirnih sovražnikov pri napadih, ki jih civilizirani narodi spremljajo z grozo?

Govornik je zaključil svoj govor z željo, naj bi se uporaba podmornic vsaj čim bolj omejila, če se noče odpraviti; ker bi bilo to v veliko korist človeštva.

Stališče drugih velesil

Ameriški delegat Stimson je nato z veliko energijo nastopil za popolno odpravo podmornic.

Francoski delegat Leygues je na dolgo tolmачil francosko stališče proti ukinitvi podmornic, ki so neobhodno mornariško sredstvo druge vrste in ki so jamstvo za Francijo in za neno državo enoto. Francija in njena ostala ozemlja tvorijo 11 milijonov kvadratnih kilometrov in imajo 18.000 milj obale ter razpolagajo s 34.000 miljami komunikacijskih zvez. Iz tega razloga vztraja Francija na tem, da smatra podmornice za bistveno defenzivno orožje. Pripravljena pa je podpisati konvencijo, ki pre-

poveduje podmornicam napade na trgovske ladje.

Italijanski zunanji minister Grandi je izjavil, da je pripravljen razpravljati o minimalnem programu podmornic in o omejitvi uporabe te vrste vojnih ladij proti trgovskim ladjam.

Japonski delegat je poudarjal, da se Japonska glede na svojo obširno obalo ne more odreči podmornicam, ki so zlasti zaradi majhnih stroškov graditve in svojih defenzivnih lastnosti eno najboljših obrambnih sredstev. S tem pa nikakor noče braniti neomejenega vjevanja s podmornicami, kakršno je bilo v času svetovne vojne.

London, 11. februarja, s. »Daily News« piše, da je eden izmed vzrokov angleškega stališča proti podmornicam ta, da se bo morda Versailleska mirovna pogodba lepega dne izpremenila. Slej ali prej bo potem Nemčija pač zahtevala, da sme graditi podmornice. Tako zahteva pa bi Anglija sprejela s skrbjo in zato hoče z mednarodno akcijo odpraviti orožje, ki je za vojne prišlo v tako slab glas.

Tudi Amerika proti podmornicam

London, 11. februarja AA. Na današnji plenarni seji pomorske razorožitvene konference je med drugimi tudi ameriški delegat Stimson imel velik govor proti uporabi podmornic. Govornik je naglasil, da ne odgovarja dejstvu trditve, da je podmornica defenzivno orožje. Podmornice so se uporabljale v zgolj ofenzivne svrhe in so operirale v veliki daljavi od svojih pristanišč. Podmornica ni bila poceni orožje. Mnogokrat je računano po toni večja podmornica trikrat več kakor največji tip vojnih ladij. Obstoječe podmornice nalaga državam, da zgradijo večja brodovja protipodmorniških bojnih sil, kakor n. pr. rušilcev in lahkih križark. To je nadaljeval Stimson, je vse postranskega pomena, ako se upošteva čimdalje bolj narasčajoče zahteve narodov, naj se oboroževanja omejijo v smislu Briandovega in Kelloggovega mirovnega pakta. Bilo bi neiskreno, če bi konferenca dovolila vojno orožje, ki je bilo direktno krivo, da so stopile zapadne države v veliko svetovno vojno. Če bi se dovolila uporaba podmornic, je jasno, da bi se uporabila ta vrsta vojnih ladij v bodočih vojnah v veliko škodo celokupnega človeštva.

Ameriška delegacija zahteva zato ne iz čustvenih razlogov, temveč iz popolnoma praktičnih ozirov, naj se v bodoče odpravi podmornice.

Na današnji plenarni seji sta se pojavili jasno dve stališči. Ameriški in angleški delegati so zahtevali, naj se podmornice popolnoma odpravijo, dočim so izjavili francoski in japonski delegati, da so podmornice defenzivnega značaja, in zahtevali, naj se dovolijo. Delegati dominionov so v splošnem odobraval stališče angleške vlade. Italijanska delegacija pa je izjavila, da je Italija pripravljena odpraviti podmornice, če to store tudi druge države.

Seja je končno sklenila, da bo predložila resolucije ameriških in francoskih delegatov v nadaljnjo razpravo prvemu odboru. Ameriška delegacija je predlagala, naj odbor poroča o nastopnih vprašanjih: 1.) o odpravi podmornic, 2.) o ureditvi uporabe podmornic v skladu z vojnim pravom, ki velja za navadne vojne ladje, 3.) o doletivnosti velikosti podmornic.

Angleški predlog se glasi, naj odbor pripravi dogovor, ki naj bi ga podpisale vse pomorske sile in ki bi zabranjal akcijo podmornic proti trgovskim ladjam, razen v primerih, ki so določeni za druge vojne ladje.

Republikanski pokret v Španiji

Madrid, 11. febr. s. Med radikalnimi socialisti in republikanci se opaža pokret, ki stremi po ustanovitvi španske republike, kateri bi načeloval kot dosmrtni predsednik kralj Alfonso. Voditelj liberalcev, bivši ministrski predsednik grof Romanones zahteva stališče, da je reorganizacija konzervativcev in liberalcev nujno potrebna, da se reši monarhija v Španiji. Pravice krone naj bi se zelo omejele ter s tem preprečila ponovna uvedba diktature.

Spor med Mehiko in Rusijo

London, 11. febr. AA. »Reuters« javlja iz Mexica, da je tajna policija preiskala dne 9. t. m. zvečer sovjetsko poslanstvo po odprtovanju sovjetskega poslanika Makarja v Evropo. Policija je dolgo časa zasliševala uslužbence, od katerih je enega zaprla. Makarja je policija zadržala v Veracruzu tri ure in odprla njegovo diplomatsko prtljago, jo preiskala ter odvzela številne dokumente.

Veracruz, 11. febr. AA. Poslanik sovjetske Rusije Makar se je vkrca na ladjo in potuje v Evropo. Poslanik je ostro protestiral proti mehiški policiji, ki je potrgala »ate na diplomatski prtljagi in odvzela razne dokumente.

BOMBNI ATENTAT V TRSTU

Eksplodizija velike vojaške granate v palači glavnega fašističnega glasila — Urednik Nerri ubit, trije uslužbenci nevarno ranjeni — Za storilci ni sledu — Veliko razburjenje v Trstu

Trst, 11. febr. d. Davi je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

„Sinoči se je na hodniku palače, v kateri se nahajajo redakcijski prostori in tiskarna lista »Popolo di Trieste«, pripetila velika eksplozija, ki je močno poškodovala tiskarno. Pri eksploziji so bili ranjeni novinar Guido Nerri, korektorja Dante Apollonio in Pino Misich ter sluga Marcel Bolle. Ranjenci so bili takoj prepeljeni v bolnico, kjer sta bili Nerriu amputirani obe nogi. Nerri se bori s smrtjo. Ostali ranjenci so bili ranjeni na nogah in na trebuhu. Na kraj eksplozije so prišli zastopniki useh varnostnih oblasti s prefektom na čelu.“

Trst, 11. februarja d. O eksploziji v prostorih glavnega fašističnega glasila »Popolo di Trieste« se doznajajo naslednje podrobnosti:

Ko se je večerno redakcijsko delo bližalo že koncu in je večina redakcijskega osebja odšla že domov, je ob 22.30 nastala na hodniku prvega nadstropja tik ob stopnišču strahovita eksplozija. V prvem trenutku nihče ni vedel, kaj se je pripetilo. Šele, ko se je panika nekoliko poglobila in ko je bilo slišati stokanje ranjencev, je bilo takoj jasno, da se je zgodilo nekaj ne navadnega. Eksplozija je bila tako silna, da jo je bilo slišati po vsem mestu. Ljudje so kljub pozni nočni uri z vseh strani prihitali na Trg sv. Katarine pred palačo »Popolo di Trieste«.

Silno razdejanje

Palača je že od zunaj nudila sliko popolnega razdejanja. Vse šipe so bile razbite, zidovje razkopano, vrata in okenski podboji izruvani. Iz poslopja se je valil gost dim, tu pa tam so se švigali tudi že plameni. Takoj sta bili alarmirani policija in gasilska straža. Sprva nihče ni vedel, kaj se je prav za prav zgodilo. Ker je nastal v poslopju požar vsled tega, da so popokale plinovce cevi, gasilci sprva niti niso mogli blizu, ker je obstojala nevarnost plinskih eksplozij. Šele, ko so zaprli dovod plina, so mogli gasilci ogenj pogasiti.

Žrtve

Policija je med tem blokirala ves trg in pričela s takojšnjo preiskavo. V notranosti je nudilo poslopje, zlasti sprednji del, kjer so nameščeni redakcijski prostori, sliko popolnega opustošenja. Stopnišče se je sesulo, zidovje je bilo razpokano in deloma porušeno, po pisarnah pa je bilo vse razmetano. Izpod ruševin so potegnili štiri ranjence, ki so bili grozno razmesarjeni. Najhujše je bil ranjen urednik Guido Nerri, kateremu je odtrgalo obe nogi. Kakor se je ugotovilo, je baš v trenutku, ko je nastala eksplozija, nesel po hodniku pisalni stroj. Nadalje sta bila ranjena korektorja Dante Apollonio in Pino Misich, ki jima je polomilo roke in noge. Dobil sta tudi po vsem životu rane od drobec. Četrtri ranjenec je redakcijski sluga Marcel Bolle, ki je nesel baš rokopis iz redakcije v tiskarno. On ima zlomljeno levo nogo in nevarno rano v trebuhu. Ranjencem so nudili prvo pomoč, jih za silo obvezali ter odpeljali v bolnico, kjer so jih nemudoma operirali. Urednik Nerri je zaradi obilne izgube krvi padel v nezavest in je med operacijo umrl. Ostali ranjenci so operacijo sicer ostalo prestali, vendar pa so njihove rane skrajno nevarne in zdravniki nimajo mnogo upanja, da jih ohranijo pri življenju.

Peklenski stroj

Že učinek eksplozije dokazuje, da gre za peklenski stroj večjih dimenzij. Na podlagi drobec, ki so jih našli na licu mesta, so strokovnjaki ugotovili, da gre za peklenski stroj, ki je bil sestavljen iz vojaške granate da-lekometnih obalskih topov, kalibra 149 mm, v kateri je bilo 30 do 35 kg ekrazita. Peklenski stroj je bil položen na stopnišču za vrata, ki vodijo iz redakcijskih prostorov v tiskarno. Ali je bil peklenski stroj sprožen z uro in električno baterijo, ali pa prižgan z vžigalno vrstico, se ni dalo ugotoviti.

Nihče tudi ne more pojasniti, kako je bilo mogoče spraviti peklenski stroj v poslopje, ki je bilo vedno najstrožje zastraženo. Prav tako je nepojasnjeno,

kako so prišli storilci v posest vojaške granate.

Preiskava

Atentat je bil tako dobro pripravljen in organiziran, da se o storilcih ne more najti nobenega sledu. Domnevajo, da je atentat delo komunistov, ne manjkajo pa tudi glasovi, ki pripisujejo napad na peklenskim strojem fašizmu nenaklonjenim slovanskim elementom. Oblasti so zaslišale vse uredništvo in tiskarniško osebje ter razne druge ljudi. Tekom današnjega dne je bilo izvršenih več aretacij, vendar pa ni mogoče doznati podrobnosti o poteku preiskave. Tudi listi ne smejo o tem ničesar poročati.

Razburjenje prebivalstva

V mestu je eksplozija izzvala veliko razburjenje. Vso noč in ves dan je bila zbrana pred poslopjem »Popolo di Trieste« velika množica ljudi, ki je živahno razpravljala o atentatu in prirejala manifestacije za fašistični režim. Gasilci so bili ves dan zaposleni z zgradbo opor in z odstranjevanjem porušene zidovja. Zadnji del palače, kjer je na-

Nova orientacija madžarske politike?

Madžarski glasovi za pomirjenje in zblizanje z Malo antanto — Sodelovanje Nemcev in Madžarov v ČSR

Bukarešta, 11. febr. M. Rumunska gospodarska revija »Argus« razpravlja o posledicah haaskega sporazuma in piše med drugim, da se je tudi v Budimpešti pojavila nova mentaliteta. Skoro vsi madžarski listi razpravljajo o možnosti gospodarskega sodelovanja z Rumunijo in vsemi državami Male antante. Avtoritativni listi naglašajo zlasti potrebo boljših odošajev in tesnejšega sodelovanja na gospodarskem polju, kar je Mala antanta vedno želela, ponovno predlagala in bila vselej pripravljena sprejeti. Gospodarska vojna je bila škodljiva za vse. V kratkem se bodo pričela trgovinska pogajanja med Rumunijo in Madžarsko. Gospodarski sporazum med obema je potreben že zaradi konkurence drugih držav, potreben pa tudi zato, da odnosi ne bodo ostali taki, kakršni so bili v preteklosti.

Praga, 11. febr. M. Današnja »Narodny Politika« piše pod naslovom »Sumljivo prijateljstvo« med drugim: »Po haški konferenci se je začelo ponovno razvijati nemško-

madžarsko prijateljstvo. Ne vemo, kdo vodi in protežira to akcijo, dejstvo pa je, da se v taboru čeških Nemcev pojavljajo glasovi, ki zahtevajo, da morajo voditi Nemci in Madžari v Češkoslovaški republikli skupno akcijo. V tem smislu sta govorila nedavno nemški poslanec Jung in socialno demokratiški poslanec Boler, ki pripadata vladni večini. Nemci in Madžari zahtevajo, da se znižajo izdatki za vojsko. Nemški govornik je naglasil, da mora priti po haški konferenci do konference v Pragi, na kateri bo treba razpravljati o odnosih Češkoslovaške do Nemcev in Madžarov. Istočasno se slišijo glasovi madžarskih politikov, ki se zavzemajo za češko-madžarski sporazum. V tem smislu je govoril nedavno prof. Appony, ki je vse doslej največji sovražnik Slovkov na Madžarskem. Mi samo opozarjamo, zaključuje list, pazite, da ne bo na škodi republika in pred vsem ne storite ničesar brez Slovkov.«

Regulacija izseljeniškega prometa

Delo na izredno važnem zakonskem načrtu — Ureditev izseljevanja in notranje kolonizacije — Olajšanje povratka izseljencev

Beograd, 11. februarja č. V ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja pripravljajo zakon o reguliranju izseljeniškega prometa v naši državi. Zakon ne bo vseboval le predpisov o izseljevanju naših ljudi v inozemstvo, temveč bo urejeval tudi kretanje inozemskih delavcev v naši državi. V zakonu so določena zlasti sredstva za omejevanje izseljevanja naših državljanov, kakor tudi za omogočanje in olajšanje vrnitve naših izseljencev v domovino. Nov zakon bo imel torej velik socialni pomen, zlasti ker bo urejeval tudi notranjo kolonizacijo.

Posamezna poglavja načrta govore o zaščiti izseljencev in o uvedbi zavarovanja za rodbine naših izseljencev, kateri se ponesrečijo v prvem letu svojega življenja izven domovine. Določene so podpore do 25.000 Din. Nadaljna poglavja vsebujejo določila o izseljeniških oblastvih ter njihovih organizacijah in odredbe o strogi kontroli pri prevažanju naših delovnih moči v inozemstvo. Določene so zelo stroge sankcije za vsako zlorabo na tem polju. Novi zakon vsebuje dalje določbe o kontroli nad inozemskimi državljanji, ki prihajajo k nam na delo. Posebno poglavje regulira notranjo kolonizacijo, ki naj reši vprašanje našega izseljevanja. Pri izdelavi zakona sodelujejo

ministrstva socialne politike in narodnega zdravja, kmetijske, notranjih poslov in javnih del, da bi se omogočilo preseljevanje siromašnega naroda iz onih krajev naše države, kjer vlada pomanjkanje, v bogatejša pokrajina Jugoslavije.

Novi vseučiliški zakon

Beograd, 11. febr. n. Rektorji zagrebske, beogradske in ljubljanske univerze dr. Bolobrk, dr. Mitrović in dr. Dolenc, so danes nadaljevali konferenco o novem vseučiliškem zakonu. Nato so razpravljali z zastopniki ministrstva prosvete ter bili tudi osebno pri ministru prosvete g. Maksimoviču. Vseučiliški zakon bo v kratkem objavljen in uveljavljen.

Glavni sanitetni svet

Beograd, 11. februarja. n. Danes je v ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja nadaljeval Glavni sanitetni svet svoje delo. Pretresal je v glavnem sodno-medicinska vprašanja ter pravilnik o izvrševanju zakona o nalezljivih boleznih.

Okrožno sodišče na Sušaku

Sušak, 11. februarja. n. Na Sušaku bo v najkrajšem času ustanovljeno okrožno sodišče. Podnačelnik mestne občine Ružič se mudi z mestnim finančnim referentom v Beogradu, da uredi v ministru pravde vse potrebno za ustanovitev

